

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту  
(найменування кафедри)

**РЕФЕРАТ**

**кваліфікаційної роботи**

**на здобуття освітнього ступеня бакалавр**  
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»  
(шифр та найменування спеціальності)  
за освітньою програмою Облік і аудит  
(назва освітньої програми)

на тему: «Порівняння обліку основних засобів з урахуванням національних та міжнародних стандартів (на прикладі ТОВ «Таврія В»)»

**Виконавець:**

судентка ФМОІТ 4 курс 2 група  
Науменко Вікторія Сергіївна \_\_\_\_\_  
(прізвище, ім'я, по-батькові) (підпис)

**Науковий керівник:**

кандидат економічних наук, старший викладач  
(науковий ступінь, вчене звання)  
Яцунська Олеся Сергіївна \_\_\_\_\_  
(прізвище, ім'я, по-батькові) (підпис)

## ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

**Актуальність теми.** В контексті процесів глобалізації та євроінтеграції бухгалтерський облік та подання звітності в Україні зазнають трансформаційних змін, оскільки вітчизняні вимоги дедалі більше наближуються до міжнародних.

Наразі все більша кількість суб'єктів господарювання потрапляє до складу таких, які зобов'язані керуватися нормами міжнародних стандартів при веденні обліку та складанні фінансової звітності. Процес коректного впровадження міжнародних стандартів у діяльність підприємств є досить відповідальним та складним. У зв'язку з цим постає необхідність більш детального вивчення вимог міжнародних регламентів та проведення порівняльного аналізу національних та міжнародних засад обліку та подання фінансової звітності.

Основні засоби посідають особливе місце у активах (майні) підприємств та потребують окремої уваги. Поряд з цим, важливо розуміти принципові особливості їхнього обліку саме в контексті вимог міжнародних стандартів обліку.

**Мета дослідження** кваліфікаційної роботи бакалавра полягає у порівнянні теоретичних засад обліку та відображення основних засобів у фінансовій звітності, регламентованих національними та міжнародними положеннями, оцінка коректності впровадження вимог міжнародних стандартів до облікової практики досліджуваного підприємства, дослідження процесів контролю та аналізу основних засобів, а також розробка при необхідності практичних рекомендацій з оптимізації організаційно-методичного забезпечення обліку основних засобів з урахуванням вимог міжнародних стандартів.

### **Завдання дослідження:**

- розглянути сутність основного капіталу та основних засобів як його сучасного виразу;
- розглянути існуючу нормативно-правову базу щодо обліку основних засобів в Україні;
- розглянути міжнародні регламенти обліку та подання фінансової звітності стосовно основних засобів;
- дослідити теоретичні засади обліку та відображення основних засобів у фінансовій звітності за національними стандартами бухгалтерського обліку;
- дослідити теоретичні засади обліку та відображення основних засобів у фінансовій звітності за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку;
- навести економічну характеристику підприємства;
- провести економічний аналіз основних показників діяльності підприємства;
- дослідити організацію обліку основних засобів на підприємстві з урахуванням вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку;
- дослідити організацію та методика контролю та аналізу основних засобів;
- провести аналіз динаміки складу та руху основних засобів;
- оцінити ефективність обліку основних засобів на підприємстві та надати рекомендації щодо оптимізації їх обліку та відображення у фінансовій звітності.

**Об'єкт дослідження** – організація та методика облікових процесів та відображення основних засобів у фінансовій звітності згідно з вимогами міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, а також процеси їх контролю та аналізу на ТОВ «Таврія В».

**Предмет дослідження** - теоретичні засади обліку, які викладені у національному законодавстві та у міжнародних нормативних актах, контролю та аналізу основних засобів, а також практичні аспекти обліку, що впливають з необхідності впровадити застосування міжнародних стандартів у систему обліку на підприємстві.

**Методи дослідження.** Для реалізації поставлених завдань в межах мети даного дослідження використані наступні загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: історичний та діалектичний метод, методи спостереження, збору та групування даних, метод узагальнення, абстрагування, аналізу, синтезу, індукції, а також метод порівняння.

**Інформаційна база дослідження.** Інформаційною базою дослідження в кваліфікаційній роботі виступили нормативно-правові акти України (Податковий кодекс України, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, постанови, розпорядження та накази Міністерства фінансів України та Кабінету міністрів України), Концептуальна основа фінансової звітності, Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності, розроблені Радою з міжнародних стандартів фінансової звітності, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань бухгалтерського обліку, зокрема, його особливостей з урахуванням вимог міжнародних стандартів, офіційні дані статистики, фінансова звітність ТОВ «Таврія В».

**Структура та обсяг роботи.** Кваліфікаційна робота студента складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (57 найменувань) та 20-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 75 сторінок. Основний зміст викладено на 63 сторінках. Робота містить 8 таблиць, 9 рисунків.

## **ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ**

У першому розділі **«Теоретичні засади обліку основних засобів»** розглянуто сутність та визначення основних засобів, охарактеризовано національну та міжнародну нормативно-правову базу регулювання основних засобів, систему їх обліку відповідно до національних та міжнародних стандартів та сформульовано проблемні питання, які виникають в процесі впровадження міжнародних стандартів на підприємствах України.

У другому розділі **«Практика обліку та відображення у фінансовій звітності основних засобів за МСФЗ на ТОВ «Таврія В»»** надано загальну економічну характеристику досліджуваного підприємства, охарактеризовано його модель відображення основних засобів у фінансовій звітності відповідно до вимог Міжнародних стандартів із вказанням існуючих недоліків, на підставі яких сформульовано рекомендації щодо оптимізації розкриття інформації про основні засоби у фінансовій звітності.

У третьому розділі **«Контроль та аналіз наявності та руху основних засобів на підприємстві»** проведено економічний аналіз наявності, руху та ефективності використання основних засобів, із наданням рекомендацій для усунення виявлених негативних тенденцій, розглянуто систему контролю основних засобів, яка діє на досліджуваному підприємстві.

## ВИСНОВКИ

В процесі виконання кваліфікаційної роботи було досліджено теоретичні засади обліку відповідно до національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, контролю та аналізу основних засобів та проведено порівняльний аналіз із практичним їх втіленням на базі ТОВ «Таврія В».

За результатами дослідження зроблені наступні висновки:

1. Дослідивши сутність основних засобів відповідно до постулатів економічної теорії, можемо дати таке їх визначення: основні засоби – це частина постійного виробничого капіталу, яка функціонує у фазі виробництва продукції, авансується у виробництво одноразово та відшкодовується за рахунок амортизаційного фонду, функціонує довгостроково (протягом періоду більшого за один рік або один виробничий цикл), має певну матеріальну форму, виступає у формі засобів праці та поступово, протягом багатьох виробничих циклів, переносить свою вартість на виготовлений продукт. Існує ряд вітчизняних нормативних актів, які регламентують облік основних засобів, зокрема: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Основні засоби», Податковий кодекс України, Інструкція № 291 «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», Наказ № 352 «Про затвердження типових форм первинного обліку», Наказ № 561 «Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів». У міжнародному середовищі основним регламентуючим документом щодо обліку основних засобів є Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби», поряд з ним окремі аспекти, що стосуються основних засобів, викладені також у Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності», Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 36 «Зменшення корисності активів», Міжнародному стандарті фінансової звітності 16 «Оренда», Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу», Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 23 «Витрати на позики», Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи», Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 40 «Інвестиційна нерухомість», Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 41 «Сільське господарство».

2. За результатами теоретичного вивчення обліку основних засобів з урахуванням вимог національних та міжнародних регламентів, доходимо висновку про те, що існує ряд як спільних, так і відмінних норм та вимог у національному та міжнародному обліку стосовно основних засобів. Свого часу національні стандарти були розроблені на основі міжнародних, і цим можна пояснити подібність стандартів. Певні відмінності присутні через те, що у системі міжнародних стандартів постійно відбуваються доповнення, доопрацювання або видання нових стандартів у відповідь на те, що у бухгалтерській діяльності постійно виникають проблемні питання, які потребують вирішення. Національні ж стандарти українського обліку не пристосовані до таких швидких змін і не удосконалюються такими ж швидкими темпами, як міжнародні.

3. У процесі впровадження Міжнародних стандартів в систему вітчизняного обліку виникає ряд труднощів, що пов'язані, передусім, з недостатнім вивченням та розумінням українськими бухгалтерами норм та вимог міжнародних стандартів.

Крім того, в українській обліковій практиці вагоме місце посідає податковий облік, і у зв'язку з тим, що йому приділяють надто велику увагу, то знижується увага безпосередньо до бухгалтерського обліку. Серед проблемних питань у середовищі практикуючих бухгалтерів України на сьогодні, зокрема, проблеми реалізації норм МСБО 36 «Зменшення корисності» та МСФЗ 16 «Оренда». Практикуючим бухгалтерам України, перед якими поставлене завдання переходу на МСФЗ, необхідна допомога щодо успішного впровадження Міжнародних стандартів в систему обліку на підприємствах, яка полягає у розробці методичних рекомендацій, можливо, на законодавчому рівні, стосовно застосування вимог МСФЗ.

4. Попередній аналіз основних показників діяльності та фінансової стійкості ТОВ «Таврія В» дає підстави зробити висновки про те, що якість діяльності підприємства суттєво погіршилась протягом досліджуваного періоду, підприємство знаходиться у кризовому стані і йому, зокрема, може загрозувати банкрутство, виходячи з його нездатності покривати свої зобов'язання ні за рахунок власного майна, ні за рахунок залучених коштів. Також можна дійти висновку про те, що підприємство на даному етапі свого існування не є інвестиційно привабливим.

5. Дослідивши практичні аспекти впровадження МСФЗ на підприємстві в частині подання фінансової звітності та розкриття інформації в ній стосовно основних засобів відповідно до вимог МСФЗ, можна заключити, що фінансова звітність ТОВ «Таврія В», в аспекті відображення в обліку та фінансовій звітності основних засобів відповідає не усім вимогам, що викладені в МСБО та МСФЗ, оскільки МСФЗ вимагають більш детального розкриття інформації, а ТОВ «Таврія В» така інформація надана не в усіх аспектах, як-от, наприклад, інформація стосовно коригувань строків та сум нарахованої амортизації, більш повне розкриття даних щодо орендних операцій, відображення інформації щодо зменшення корисності основних засобів тощо.

6. Оскільки у розкритті інформації про основні засоби згідно з нормами МСФЗ на ТОВ «Таврія В» були виявлені недоліки, підприємству були надані рекомендації, дотримуючись яких підприємство забезпечить більшу якість та детальність поданої інформації у відповідності до вимог МСФЗ. Зокрема, для забезпечення більш зрозумілого та достовірного представлення інформації у звітності, підприємству рекомендовано відмічати конкретні стандарти та абзаци, на які воно посилається при розкритті тої чи іншої інформації про основні засоби. Крім того, підприємству надані рекомендації стосовно більш детального розкриття інформації щодо основних засобів відповідно до вимог МСФЗ 16 «Оренда», а також МСБО 36 «Зменшення корисності активів».

7. У системі внутрішнього контролю основних засобів на підприємстві ТОВ «Таврія В» визначені спеціальні мета та завдання, спрямовані на перевірку коректності відображення операцій з основними засобами, а також ефективності діяльності з огляду на використання основних засобів на підприємстві. Окреслені основні джерела економічної інформації, яку використовують на підприємстві ТОВ «Таврія В» під час перевірки основних засобів.

8. Сутність внутрішнього контролю основних засобів на підприємстві полягає в тому, щоб забезпечити безперервне функціонування системи контролю на власних засадах або із залученням професійних організацій задля безперервного, а не

разового, нагляду за правильністю ведення обліку, зокрема, в частині основних засобів. Основні засади внутрішнього контролю підприємства визначені у Положенні про внутрішній контроль. Внутрішній контроль основних засобів на підприємстві ТОВ «Таврія В» передбачає проведення наступних процедур: перевірка правильності оформлення первинних документів з руху та переміщення основних засобів, перевірка правильності кореспонденції рахунків з операцій із основними засобами, перевірка правильності визначення первісної вартості, суми зносу та залишкової вартості основних засобів на початок та на кінець періоду. Для перевірки правильності і документальної обґрунтованості обліку операцій з основними засобами здійснюється співставлення та перевірка даних первинних документів з даними аналітичного і синтетичного обліку.

9. Ключові висновки, які дозволяє зробити економічний аналіз в частині наявності, руху та ефективності використання основних засобів на підприємстві, полягають у наступному:

1) аналіз наявності, складу та структури основних засобів на ТОВ «Таврія В» показав, що переважна частка у всіх основних засобах належить будинкам, спорудам та передавальним пристроям, машинам та обладнанням, а також земельним ділянкам. Вартість зазначених груп основних засобів загалом на кінець звітної року становила 93,9 % від загальної вартості основних засобів на підприємстві. Важливо відмітити, що у складі основних засобів на початок 2019 року не було такої групи, як активи з правом користування. Однак протягом 2019 року, відповідно до вимог МСФЗ 16 «Оренда», такі активи надійшли до складу основних засобів.

2) за результатами аналізу руху та технічного стану основних засобів на ТОВ «Таврія В» виявлені як негативні, так і позитивні зрушення. Так, позитивними характерними ознаками руху основних засобів на ТОВ «Таврія В» є значне випередження темпів зростання коефіцієнта оновлення над темпами зростання коефіцієнта вибуття, а також зниження коефіцієнта заміни у 2019 році порівняно з 2018 роком. Проте, слід відмітити, що простежується тенденція до погіршення якісного стану основних засобів, про що свідчить збільшення коефіцієнта зносу на підприємстві у 2019 році.

3) з проведеного аналізу ефективності використання основних засобів видно, що відбуваються негативні зрушення. Так, у 2019 році порівняно з 2018 віддача основних засобів знизилась, в свою чергу, місткість основних засобів зросла. Крім того, як у 2018, так і у 2019 році у розрахунку на 100 грн. основних засобів ТОВ «Таврія В» отримано збиток від операційної діяльності. Також у 2019 році знизився обсяг отриманого у розрахунку на 100 грн. основних засобів чистого прибутку.

З огляду на вище зазначені сформовані тенденції, управлінському персоналу ТОВ «Таврія В» задля підвищення ефективності використання основних засобів слід, зокрема, стежити за тим, щоб темпи зростання чистого доходу перевищували темпи зростання середньорічної вартості основних засобів, а також збільшувати темпи зростання прибутку від операційної діяльності та чистого прибутку.

## АНОТАЦІЯ

**Науменко В. С. «Порівняння обліку основних засобів з урахуванням національних та міжнародних стандартів (на прикладі ТОВ «Таврія В»)»**

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит». Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2021.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та контролю основних засобів, викладені в національних українських та міжнародних регламентах.

Розглянуто нормативну базу щодо питань обліку та контролю основних засобів, вимоги МСФЗ щодо обліку основних засобів, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері обліку основних засобів та особливості їх контролю та економічного аналізу, а також практичний досвід ТОВ «Таврія В» щодо цього питання.

Запропоновано шляхи підвищення якості представлення інформації у фінансовій звітності з метою більшої відповідності вимогам Міжнародних стандартів фінансової звітності, альтернативні методи відображення в бухгалтерському обліку деяких аспектів, пов'язаних з обліком основних засобів.

**Ключові слова:** основні засоби, об'єкт основних засобів, капітал, постійний капітал, змінний капітал, облік, контроль, економічний аналіз.

## ANNOTATION

**V. Naumenko «Comparison of fixed assets accounting considering the requirements of the national and international standards (based on «Tavria V» LLC)»**

Qualifying work on obtaining the bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» under the educational program «Accounting and Audit». Odessa National Economic University. - Odessa, 2021.

The paper considers the theoretical aspects of accounting and control of fixed assets, set out in national Ukrainian and international regulations.

The regulatory framework for accounting and control of fixed assets, IFRS requirements for accounting for fixed assets, scientific works of national and foreign scientists in the field of accounting for fixed assets and features of their control and economic analysis are reviewed, as well as practical experience of LLC "Tavria B" on this issue.

There suggested the ways to improve the quality of presentation of information in financial statements in order to better meet the requirements of International Financial Reporting Standards, alternative methods of reflection in the accounting of some aspects related to the accounting of fixed assets are as well offered.

**Keywords:** fixed assets, item of fixed assets, capital, fixed capital, variable capital, accounting, control, economic analysis.